

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์
“อนธรร — ผู้ประเสริฐที่ไม่มีผู้อื่นประเสริฐยิ่งกว่า”

อนธรร อ่านตามภาษาบาลีว่า อะ - นะ - ทิ - วะ - ระ มาจากคำว่า น (คำปฏิเสธที่แปลว่า ไม่มี) อธิ (ยัง) กับคำว่า วร (ผู้ประเสริฐ) [แปลง น เป็น อน] จึงรวมกันเป็น อนธรร แปลว่า ผู้ประเสริฐที่ไม่มีผู้อื่นประเสริฐยิ่งกว่า มุ่งหมายถึง บุคคลผู้เลิศที่สุด ประเสริฐที่สุด คือพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ทรงตรัสรู้เองโดยชอบ ทรงมีพระมหากรุณาเกื้อกูลแก่สัตว์โลก เสด็จอุบัติขึ้นในโลก ก็เพื่อทรงเกื้อกูลแก่สัตว์โลก ไม่มีผู้ใดจะมีพระคุณอันประเสริฐเทียบเท่ากับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เลย พระองค์จึงทรงมีพระนามตามพระคุณธรรมของพระองค์ว่า “อนธรร” ผู้ประเสริฐที่ไม่มีผู้อื่นประเสริฐยิ่งกว่า

ในพระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย วิมานวัตถุ สิริมาวิมาน ได้มีข้อความแสดงถึงสิริมาเทพิดากล่าวสรรเสริญพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นบุคคลผู้ประเสริฐที่ไม่มีผู้อื่นประเสริฐยิ่งกว่า ดังนี้

“ดิฉันทบอบมตบพ ที่ปัจฉยปรุ้งแตงไม้ได้ เป็นคำสอนของพระตถาคต ผู้ที่ไม่มีผู้อื่นประเสริฐกว่า ดิฉันทเป็นผู้สำรวจอย่างยิ่งในศีลทั้งหลาย ตั้งอยู่ในธรรมอันพระพุทเจ้า ผู้เลิศกว่ารชนทรงแสดงแล้ว ดิฉนรู้บทที่ปราศจากกิเลสจตุลลิตี ที่ปัจฉยปรุ้งแตงไม้ได้ ซึ่งพระตถาคตผู้ที่ไม่มีผู้อื่นประเสริฐกว่าทรงแสดงแล้ว ดิฉนได้สัมผัสสมาธิ (ความตั้งมั่น) จากสมณะ (ความสงบ) ในอัทธพณัณนัณแล อันนั้น ได้เป็นความแน่อนอย่างยิ่ง ที่จะบรรลุมรรคผลสำหรับดิฉน ดิฉนได้อมตธรรมอันประเสริฐ ทำให้แปลกจากปุถุชน มีความเชื่อมั่นในพระรัตนตรัยส่วนเดียว บรรลุลุคณวิเศษเพราะตรัสรู้ ไม่มีความสงสัย อันชนเป็นอันมากบูชาแล้ว ดิฉนเสวยความยินดีราเริงไม่น้อยเลย”

บุคคลผู้ที่ประเสริฐที่สุด เลิศที่สุดในโลก ไม่มีใครที่จะประเสริฐยิ่งกว่า ไม่มีผู้ใดเปรียบได้เลย คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ทรงตรัสรู้สิ่งที่มีจริงตรงตามความเป็นจริง โดยชอบ ด้วยพระองค์เอง กว่าที่จะทรงได้ตรัสรู้นั้น ทรงบำเพ็ญพระบารมีซึ่งเป็นคุณความดีที่จะทำให้ถึงฝั่งของการดับกิเลส มาตลอดระยะเวลาสี่อสงไขยแสนกัป ซึ่งเป็นเวลานานมาก ตั้งแต่เมื่อครั้งที่ทรงเป็นพระโพธิสัตว์ เมื่อทรงได้ตรัสรู้แล้ว ก็ทรงมีพระมหากรุณาที่จะเกื้อกูลสัตว์โลกด้วยการทรงแสดงพระธรรมให้ได้เข้าใจความจริง จากที่สัตว์โลกเคยเป็นผู้มากไปด้วยกิเลสประการต่างๆ ก็สามารถที่จะขัดเกลาละคลายและดับกิเลสได้ตามลำดับขั้น ด้วยปัญญาอันเกิดจากการได้ฟังพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง การที่พระองค์ทรงแสดงความจริงของสิ่งที่มีจริงซึ่งเป็นธรรม ให้คนอื่นได้รู้ได้เข้าใจด้วย เป็นพระคุณอันสูงส่งยิ่งของพระองค์ที่มีต่อสัตว์โลก พระสัมมาสัมพุทธ

เจ้าทรงตรัสรู้และทรงพระมหากรุณาแสดงความจริงให้คนอื่นได้รู้ได้เข้าใจด้วย จึงมีผู้ที่อบรมเจริญปัญญาสามารถที่จะรู้แจ้งความจริงตามพระองค์ได้

ถ้าจะมีคำถามให้แต่ละคนได้คิดว่า เราเกิดมา สิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิตคืออะไร? แต่ละคนก็อาจจะตอบกันไปคนละอย่าง แต่สำหรับคนที่ได้ยินคำว่า “พระสัมมาสัมพุทธเจ้า” และได้สะสมความเห็นถูก ที่เห็นประโยชน์สูงสุดในชีวิต ก็จะเข้าใจว่าทุกคนเกิดแล้วต้องตาย สิ่งที่ได้มาแล้วทั้งหมดทุกวัน แม้แต่เมื่อวานนี้ เดี่ยวนี้อยู่ที่ไหน ความสุขเมื่อวานนี้อยู่ที่ไหน เรื่องสนุก อาหาร หรือว่าลาภยศก็ตาม จะติดตามไปถึงโลกหน้าได้ไหม เพราะฉะนั้น จริง ๆ แล้วในหนึ่งชาติที่เกิดมาเป็นมนุษย์ได้อะไร แต่ถ้าไม่ได้ฟังคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะไม่รู้คุณค่าเลยว่า สิ่งที่มีค่าเหนือสิ่งอื่นใด ก็คือ ปัญญา ความเห็นถูก ความเข้าใจถูก ซึ่งเกิดขึ้นได้ ก็ต้องได้อาศัยพระธรรมแต่ละคำที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ดีแล้ว

ถ้ามีความเข้าใจอย่างนี้จะเห็นพระคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงตรัสรู้ด้วยพระปัญญาที่สามารถแทงตลอดความจริงของสภาพธรรม ซึ่งคนอื่นไม่สามารถจะรู้ได้ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรม เมื่อพระองค์ได้ทรงตรัสรู้แล้ว ทรงพิจารณาว่าสัตว์โลกมากไปด้วยความไม่รู้และกิเลสทั้งหลาย ถ้าไม่มีผู้อนุเคราะห์เกื้อกูลด้วยการแสดงความจริง ก็ไม่มีทางที่ความเข้าใจถูกเห็นถูกจะเกิดขึ้นได้เลย พระองค์จึงทรงแสดงพระธรรม ด้วยพระหฤทัยที่ประกอบด้วยพระมหากรุณาแก่สัตว์โลก ไม่ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ไกลแสนไกลเพียงใด แต่ว่าได้สะสมเหตุที่ดีมาที่จะได้รับประโยชน์จากพระธรรม พระองค์ก็เสด็จไปเพื่อทรงแสดงพระธรรม โดยที่ไม่คำนึงว่าบุคคลนั้นเป็นใคร อยู่ที่ไหน เมื่อพระองค์สามารถจะช่วยให้เขาพ้นจากความมืดสนิทและกรงกิเลสของสังสารวัฏได้ ก็ทรงเกื้อกูลด้วยการทรงแสดงพระธรรม

แต่ละคนที่เข้าใจพระธรรมย่อมจะซาบซึ้งในพระมหากรุณาคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเป็นผู้ที่มั่นคงที่จะรู้ว่ากว่าพระองค์จะทรงตรัสรู้ความจริง ต้องบำเพ็ญพระบารมีมากกว่าบุคคลอื่น ยากแสนยากเพียงใด และเมื่อได้ทรงตรัสรู้แล้วก็ทรงประพาสเกื้อกูลแก่สัตว์โลกด้วยการทรงแสดงพระธรรมมาโดยตลอดเป็นเวลานานถึง ๔๕ พรรษา ตั้งแต่พระองค์ได้ทรงตรัสรู้แล้ว จนกระทั่งถึงวาระที่พระองค์ใกล้จะเสด็จดับขันธปรินิพพาน ใครจะมีพระคุณยิ่งใหญ่เสมอเหมือนกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้? ความเกื้อกูลของพระองค์ ทำให้ความไม่รู้ของสัตว์โลกที่มีมานานแสนนานในสังสารวัฏสามารถจะดับหมดได้ และพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงนั้น ก็สืบทอดเรื่อยมาในแต่ละยุคแต่ละสมัยจนถึงยุคนี้สมัยนี้

บุคคลผู้ที่ได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ด้วยความเคารพละเอียดรอบคอบ ก็ย่อมจะได้รับประโยชน์จากพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงตามกำลังปัญญาของตนเองซึ่งเป็นการยากมากที่จะได้ฟัง และยากที่จะเข้าใจ แต่สามารถที่จะเข้าใจได้ คำที่พระองค์ตรัสนั้น ไม่มีแม้แต่คำเดียวที่ให้โทษ มีแต่เป็นคำจริง เป็นคำอนุเคราะห์เกื้อกูลให้มีความเข้าใจถูกเห็นถูกเท่านั้น ที่ควรค่าแก่การฟัง การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้น จึงควรเห็นประโยชน์ของความเข้าใจพระธรรม ซึ่งก็คือปัญญานั้นเอง

อันจะเป็นที่พึงที่แท้จริงสำหรับชีวิต เป็นที่พึงทั้งในโลกนี้และในโลกหน้าด้วย เพราะที่พึงจริงๆ ไม่ใช่ทรัพย์สิน
เงินทอง ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เพราะสิ่งเหล่านั้น ไม่ทำให้พ้นจากทุกข์ได้ ติดตลตามไปในโลกหน้าก็ไม่ได้ แต่
ปัญญา สะสมสืบทอดอยู่ในจิต เป็นที่พึงได้ สามารถทำให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ และปัญญาจะเจริญขึ้นได้ ก็
ต้องอาศัยการฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ประเสริฐที่ไม่มีผู้อื่นประเสริฐยิ่งกว่าได้ทรงแสดงไว้ดี
แล้ว ค่อยๆ ฟัง ค่อยๆ ศึกษา ด้วยความเคารพละเอียด รอบคอบ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปทีละเล็ก
ทีละน้อย ซึ่งจะต้องอาศัยกาลเวลาที่ยาวนานเป็นอย่างยิ่งในการอบรมเจริญปัญญา

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗]